

Příklad dobré praxe

Živá zahrada – Jan Vrtiška, ZŠ Vrané nad Vltavou

Environmentální výchova má na ZŠ Vrané nad Vltavou dlouholetou tradici. Jednou z priorit je naplňování starého (ale dobrého) hesla, které vyplynulo z konference tehdy ještě o ekologické výchově v roce 1977 v Tbilisi: **Učme děti o přírodě, v přírodě a pro přírodu**. Toto heslo se snažíme naplňovat nejrůznějšími typy aktivit, exkurzí, výukových programů a projektů.

V důsledku restitucí přišla naše škola o školní zahradu. Zbyl nám jen malý plácek, který dříve sloužil jako soukromá zahrádka ředitele školy, když ještě bydlel ve školní budově. Tento plácek byl nyní prakticky nevyužívaný, byl zarostlý (což vypadá přátelské k přírodě), ale bohužel jen samými náletovými a nepůvodními, často i invazivními druhy rostlin. V roce 2007 jsme se rozhodli, že zabijeme několik much jednou ranou (to myslíme jen symbolicky) a že se pokusíme tuto zahrádečku (o ploše cca 700 m²) upravit tak, aby „žila“. To znamená, aby byla přátelská přírodě, aby ale také nabízela atraktivní prostory pro výuku, relaxaci i pro setkávání lidí a prezentování školy široké veřejnosti a v neposlední řadě, aby umožňovala rozvoj praktických žákovských dovedností, manuální zručnosti i schopnosti pracovat s informacemi.

Podařilo se nám získat grant, pomocí něhož jsme na zahradě vytvořili řadu prvků – učebnu v přírodě (dřevěné lavičky, tee-pee), experimentální záhony, informační cedule, živý plot z habrů, sluneční hodiny, geologickou výstavku z hornin ČR, hřbitov odpadků, suchou zídku se sukulenty, funkční a několikrát vyzkoušenou pec na pečení chleba (tu zvládli druháci za pomoci jednoho tatínka), biotopové jezírko, řadu různých typů ptačích budek, krmítka pro motýly i pro ptáky, hnízdiště a úkryty pro samotářské včely, čmelíny, herní prvky, pískoviště pro modelování krajiny, květnatou louku i zapomenuté políčko atd. Zároveň jsme na zahradě nechali některá místa „jen tak“, aby mohla sloužit jako „přirozené úkryty“ pro různé bezobratlé, ptáky apod. A protože jsme nechtěli, aby žáci přišli jen k hotovému, vznikly všechny prvky

(s výjimkou dřevěných laviček a díry pro jezírko) jejich zásluhou, dokonce i na tee-pee získali sami peníze v rámci jiného grantu.

Dalším důležitým momentem bylo to, že jsme tuto zahradu přihlásili do **dlouhodobého projektu „Živá zahrada“**, který pořádá ČSOP a jehož cílem je podporovat rozvoj soukromých i školních zahrad přátelských k přírodě http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1002&m2_id=1058&m_id_old=999.

Majitelé či správci přihlášených zahrad se snaží uskutečňovat opatření, která by zahradu zatraktivnila pro živé tvory a 2x ročně (květen, prosinec) pak monitorují, jak se jim jejich úsilí daří. Již po 3 letech se nám podařilo získat dostatek bodů, aby naše zahrada mohla být prohlášena za opravdu živou.

Název živá zahrada v nadpisu tohoto příspěvku je tedy dvojsmyslný. Na jedné straně se jedná o zahradu, na které jsme při prosincovém pozorování zaznamenali na krmítkách přes 20 druhů ptáků a v květnu zkoumali motýly, slepýše, řadu ptáků v budkách, vážky, šídla a řadu dalších bezobratlých v biotopovém jezírku, na druhou stranu na zahradě probíhá výuka nejen pracovních činností (během letošní zimy zde vznikla řada nových prvků: nový domek pro samotářské včely, koza na řezání dříví, provazové bludiště, nové herní aktivity, provazové bludiště atd.), ale i výuka přírodopisu, výtvarné výchovy (např. zde vznikly obrazy vystřihávané nůžkami ve čtverci

přerostlé trávy), českého jazyka, globální výchovy, probíhá zde i řada výukových programů v rámci prvouky či přírodovědy. Je zde pravidelně uskutečňována řada aktivit v rámci patronátu deváťáků nad žáky první třídy, konají se zde akce pro veřejnost – např. Slavnosti zvířat nebo Loučení s rokem). Prostě zahrada žije. A protože vznikla hlavně díky činnosti žáků, ti si jí vážící a udržují ji.

